

UNIVERSITAS
CAROLINA

UNIVERZITA KARLOVA, PRÁVNICKÁ FAKULTA

pořádá KONFERENCI na téma

AKTUÁLNÍ OTÁZKY PRÁVNÍ ÚPRAVY CESTOVNÍHO RUCHU VIII.

v Praze ve středu 8. listopadu 2023 odpoledne

v budově Právnické fakulty UK

na Náměstí Curieových, místnost 38 (ve vestibulu)

Od roku 2015 se na Právnické fakultě UK pořádají malé konference k problémům právní úpravy cestovního ruchu. Akce navazují na úspěšné konference 10.2. a 7.10. 2015, 8.11.2016, 9.11.2017, 8.11.2018, 12.11.2019, 16.-17.6.2022 (výjimečně Kutná Hora).

PROGRAM

Zahájení jednání: 12 hod.

Prof. JUDr. Radim **Boháč**, Ph.D. (Univerzita Karlova Právnická fakulta - děkan)

Uvítání účastníků konference

1. SEKCE: OBECNÉ PROBLÉMY CESTOVNÍHO RUCHU A STAV VÝZKUMU

Mgr. Bc. Silvia **Doušová** (Ministerstvo pro místní rozvoj – ředitelka Odboru cestovního ruchu)

Aktuální otázky cestovního ruchu v České republice

Mgr. Vojtěch **Kružliak** (Ministerstvo pro místní rozvoj – vedoucí Oddělení právních předpisů a koncesí v cestovním ruchu Odboru cestovního ruchu)

Některé právní problémy cestovního ruchu v České republice

Prof. Ing. Vanda **Maráková**, Ph.D. - Ing. Lenka **Dzuríková**, Ph.D. (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Ekonomická fakulta, Katedra cestovního ruchu)

Aktuálne problémy cestovního ruchu v Slovenskej republike

Mgr. Marián **Lukáč**, Ph.D. (Technická univerzita v Košiciach, FBERG)

Aktuality právne úpravy cestovního ruchu v Slovenskej republike

Dr hab. Piotr **Gryszel**, prof. UEW (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Filia w Jeleniej Górze)

Aktuální problémy práva cestovního ruchu v Polsku

plukovník Doc. JUDr. Klaudia **Marczyová**, Ph.D. (Akadémia Policajného zboru Bratislava – prorektorka)

Bezpečnostno-právne aspekty cestovního ruchu – problémy bádania

Přestávka okolo 14.30 hod.

2. SEKCE: SPECIÁLNÍ PRÁVNÍ PROBLÉMY CESTOVNÍHO RUCHU

JUDr. Klára **Dvořáková**, M.A. (Holubová advokáti s.r.o. - advokátka)

Úskalí právní úpravy činnosti horských průvodců

Prof. JUDr. Monika **Jurčová**, Ph.D. (Trnavská univerzita Právnická fakulta)

Zodpovednosť cestovnej kancelárie za poskytovanie zájazdu

JUDr. Lukáš **Blažek**, Ph.D. (Univerzita Karlova Právnická fakulta)

Právní historik a vytvoření archeoskanzenů s historickými slavnostmi (případ Nasavrky)

Doc. RNDr. Jiří **Vaniček**, CSc. (Vysoká škola ekonomická – emeritní vyučující)

Vznik a vývoj českého systému destinačního managementu

Přestávka okolo 16 hod.

3. SEKCE: PRÁVNÍ PROBLÉMY VINAŘSTVÍ

JUDr. PhDr. René **Petráš**, Ph.D. (Univerzita Karlova Právnická fakulta)
Vinařství v české právní úpravě a v praxi produktů cestovního ruchu (příklad Kutná Hora)

Doc. RNDr. Pavol **Plesník**, Ph.D. (Ekonomická univerzita v Bratislave)
Vinařství a produkty cestovního ruchu

Prof. JUDr. Radim **Boháč**, Ph.D. (Univerzita Karlova Právnická fakulta - děkan)
Finančněprávní aspekty vinohradnictví a vinařství v České republice

Mgr. Zbyněk **Vičar** (Vinařský fond Česká republika, ředitel)
Vinařský fond a jeho právní specifika

Doc. Mgr. Lukáš **Novotný**, M.A., Ph.D. (Univerzita Jana Evangelisty Purkyně Ústí nad Labem)
Pivovarnictví a vinařství – shody a rozdíly právní i reálné

Doc. JUDr. Jiří **Bílý**, Ph.D. (Univerzita Palackého Olomouc Právnická fakulta)
Tradice právní úpravy vinařství - představení jeho dvoudílné knihy IUS MONTIUM

Univ.-Prof. Mag. Dr. Wolfgang **Wieshaider** (Universität Wien Rechtswissenschaftliche Fakultät)
Vinařství a kultura

Prof. Dr. Ivan **Halász**, DSc. (Ústav státu a práva AV ČR - HUN-REN Spoločenskovedné výskumné centrum Budapešť)
Vinárstvo a menšiny v procese rozvoja turizmu v budapeštianskom obvode Budafok

Stanislav **Rudolfský** (Cech českých vinařů – předseda), Lukáš **Rudolfský** (Vinné sklepy Kutná Hora, s.r.o. – generální ředitel)
Praktické problémy s právem u českých vinařů

Ukončení jednání po 19 hod., ke konci OCHUTNÁVKA SPECIÁLNÍCH VINAŘSKÝCH PRODUKTŮ S DISKUSÍ

Konference proběhne hybridní formou – výjimečně mohou být referáty předneseny online (Teams)

Program bude zveřejněn na stránkách PFUK <http://turismus.prf.cuni.cz/>

Délka příspěvků do patnácti minut, po referátech následuje diskuse.

Konferenční poplatek se neplatí. Občerstvení na akci bude zajištěno. Ochutnávka vín je jen pro referující a další předem dohodnuté osoby. Na akci je třeba se přihlásit do 5.11. na petras@prf.cuni.cz

PŘÍSPĚVKY BUDOU PUBLIKOVÁNY na základě recenzního řízení, a to i od odborníků, kteří nevystoupí na konferenci, v časopise STUDIA TURISTICA, v právně zaměřeném čísle 1/2024. Termín odevzdání článků je nejpozději 20.11., ve formátu požadovaném časopisem (odpovídá ekonomické vědě).

Na konferenci bude prezentována **publikace z minulé konference**, kdy brzo vyjde k aktuálním právním otázkám cestovního ruchu další právní číslo časopisu Studia turistica 2023 (jako obvykle první v ročníku - volně dostupné na www.studiaturistica.cz/archives)

Organizace konference:

Centrum mimosoudního řešení sporů Katedry občanského práva PFUK + Muzeum cyklistiky a turismu Kutná Hora

Hlavní organizátor JUDr. et PhDr. René Petráš, Ph.D. (petras@prf.cuni.cz, mobil +420 776296287)

Univerzita Karlova, Právnická fakulta (PFUK) Nám. Curieových 7 11640 Praha 1

Vědecká rada konference: JUDr. Lukáš **Blažek**, Ph.D., Prof. Dr. Ivan **Halász**, DSc., plk. Doc. JUDr. Klaudia **Marczyová**, Ph.D., Doc. Mgr. Lukáš **Novotný**, M.A., Ph.D., JUDr. PhDr. René **Petráš**, Ph.D., Doc. RNDr. Pavol **Plesník**, Ph.D., Ing. Petr **Scholz**, Ph.D., Doc. RNDr. Jiří **Vaniček**, CSc.

Spolupracující instituce:

Sponzorem akce je advokátní kancelář Holubová advokáti s.r.o.

 holubova.cz

ZÁKLADNÍ INFORMACE O PRÁVNÍ ÚPRAVĚ CESTOVNÍHO RUCHU A AKTUALITÁCH SYSTÉMU DESTINAČNÍHO MANAGEMENTU - ZEJMÉNA V TURISTICKÉ OBLASTI KUTNOHORSKO KOLÍNSKO (KuKo)

Účastníci konference mají různé specializace, proto dr. Petráš připravil základní informace, které jim mohou pomoci se zorientovat v právní úpravě cestovního ruchu a destinačním managementu (zejména komplikované aktuality v oblasti Kutnohorsko Kolínsko)

SYSTÉM A CHARAKTER ČESKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY CESTOVNÍHO RUCHU

Právní úprava cestovního ruchu je složitá a důkladněji se v ní orientuje jen hrstka právníků. Nepředstavuje nějaké tradiční a relativně uzavřené právní odvětví jako například trestní či občanské právo, jejichž základ navíc tvoří v ČR a obvykle i dalších zemích kontinentální právní kultury rozsáhlý zákoník. Je to soubor různorodých předpisů spadajících do velmi odlišných odvětví s často specifickými tradicemi, které se týkají cestovního ruchu. Vymezení, co vše přiřadit k problematice, jak ji nazvat a definovat, se u jednotlivých autorů značně liší. Přitom mnohé prvky právní úpravy jsou v ČR i jiných státech ostře diskutovány nebo jsou dokonce terčem drsné kritiky, která nebývá v právní vědě zvykem. Právní úprava se také často mění, kdy se například musí vyrovnávat s moderní tzv. sdílenou ekonomikou.

Právní předpisy k cestovnímu ruchu se rozpadají do několika velmi odlišných skupin. Hlavní tvoří speciální předpisy chránící spotřebitele u zájezdu a timesharingu, kde základem jsou směrnice EU. Jde o jádro české právní úpravy cestovního ruchu obsažené hlavně ve speciálním zákoně č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu, se kterým je provázána smlouva o zájezdu v občanském zákoníku § 2521-2549. V občanském zákoníku je zařazen (z koncepčního hlediska zřejmě chybně) i timesharing jako Dočasné užívání ubytovacího zařízení a jiné rekreační služby § 1852-1867. Další velmi odlišná skupina předpisů řeší organizaci a financování cestovního ruchu, kde se v ČR od roku 2018 vytváří v zásadě quasiprávní systém certifikace organizací destinačního managementu (DMO) – na vrcholu je CzechTourism, dále úroveň krajská a oblastní (turistické oblasti mívají velikost běžně dvou tří okresů), výjimečně i lokální. Systém destinačního managementu by měl být začleněn do zákona, jaký má např. Slovensko (č. 91/2010 Z.z.), což se ale dlouhodobě nedaří – příprava probíhala opět od jara 2022, ale 20. června 2023 bylo oznámeno, že i kvůli finančním úsporám zákon v dohledné době nebude. Přiřadit k této skupině lze i úpravu daní, kde jde hlavně o zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích.

Poslední skupina předpisů k turismu jsou velmi různorodé právní předpisy související s cestovním ruchem, jako je ochrana přírody, doprava, v zemích se zásadním podílem historie na turismu také památková péče, ale jsou i speciálnější otázky jako je úprava lázeňství, vinařství či třeba cestovních dokladů. Tyto právní instituty mají velmi různorodé koncepce úpravy a tradice, kvalita právního řešení je leckdy problémová. Alespoň stručně pro ilustraci: u některých najdeme jasný ústřední zákon jako je tomu u památkové péče nebo vinařství, jinde vidíme podivnou změť právních předpisů zasahujících často do různorodých částí právního řádu jako typicky u ochrany přírody, obdobná situace je třeba u právní úpravy hotelů, kterou lze nalézt v předpisech zejména stavebních a hygienických, ale i mnohde jinde. Některé tyto instituty mají pradávne tradice jako je tomu i vinařství, jindy jde o dosud nestabilizované moderní právní normy jako u ochrany přírody. Někde najdeme v zásadě kvalitní právní řešení jako je u vinařství, ale lze zmínit také mimořádně zastaralý zákon o státní památkové péči č. 20/1987 Sb., který se opakovaně nedaří nahradit novým zákonem, a praxe tak již řadu desetiletí zoufale čeká na nové právní řešení.

DOPORUČENÉ INFORMAČNÍ ZDROJE: Důkladnější informaci lze nalézt na stránce Právo a cestovní ruch, která nyní prochází modernizací <http://turismus.prf.cuni.cz/> a zejména ve speciálních právních číslech časopisu Studia turistica, kde vychází jako první číslo ročníku již od roku 2018 (viz <https://www.studiaturistic.cz/archives/>) – základní přehledy jsou hlavně v článcích dr. Petráše.

DOSAVADNÍ VĚDECKÉ ZPRACOVÁNÍ ČESKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY CESTOVNÍHO RUCHU

V České republice věnovali právníci cestovnímu ruchu dlouho jen malou pozornost, přitom právní úprava se rychle mění a publikace tedy zastarávají. Téměř nelze použít nepočtené práce vzniklé před rekonstrukcí českého práva z roku 2012, a zejména před přijetím v zásadě dosud jediného českého zákona k turismu č. 159/1999 Sb. **Rozsáhlejší monografie jsou pouze Petráš: Právo a cestovní ruch (2013), Havlíčková (dnes Dvořáková) – Králová: Cestovní právo (2015, 2. vydání 2022) a Linderová: Cestovní ruch / Teoretická a právní východiska (2015).** Plánuje se společná široce pojatá kniha Linderová - Petráš, existují i nevelká skripta pro ekonomy Hášová - Švarc (2017). Specializovaných monografií je také jen hrstka, kdy lze zmínit zejména knihy od Janků k lyžařskému právu, porůznu vydané komentáře k právním předpisům od Dvořáková, početné práce k historii (zejména Štemberk) a dokončovanou Petráš a kol.: Menšiny, turismus, památky a právo. Od neprávnicků by neměly být přehlédnuty zejména vcelku početné práce k destinačnímu managementu od autorů Holešinská, Studnička, Tittelbachová, Palatková, Plzánková, Chaloupka a k řadě originálních prvků včetně technických norem od Houšky.

Odborných článků bývalo zejména do roku 2012 jen nemnoho, a přitom snadno zapadnou v početných časopisech a sbornících k právu a na druhé straně k cestovnímu ruchu. Sborníky přímo k české právní úpravě turismu nikdy nevznikly s výjimkou tří kratičkových vydaných pro Czechtourism (a dvou nyní již zastaralých přehledů judikatury) od nakladatelství Havlíček Brain Team z let 2012-2014. **Zásadní jsou tedy monotematická čísla časopisů zaměřená na právní úpravu cestovního ruchu, kdy po časopisech Právnické fakulty UK Acta Universitatis Carolinae – Iuridica 3/2016 a Právněhistorické studie 48/1-2018 se od roku 2018 vytvořila tradice prvního (právně zaměřeného) čísla ročníku časopisu Studia Turistica, což vše zorganizoval a editoval dr. Petráš. Všechny tyto časopisy jsou přitom volně na internetu (leckdy vedle tištěné podoby), což je v právní vědě dosti nezvyklé, ale mimořádně přínosné.** I díky spolupráci Katedry cestovního ruchu Vysoké školy polytechnické Jihlava (organizuje mj. největší českou konferenci k turismu počátkem března s prestižním a na internetu pod stránkou konference volně dostupným sborníkem) a Právnické fakulty Univerzity Karlovy (konference k právní úpravě turismu obvykle počátkem listopadu viz turismus.prf.cuni.cz) se tedy výzkum sice nerozsáhl, ale velmi komplikovaný a divoce se vyvíjející právní úpravy turismu v ČR úspěšně rozvíjí.

Tento stav výzkumu je vhodné komparovat s dalšími zeměmi. **Nejaktivnější jsou dlouhodobě hlavně odborníci němečtí** – ostatně klíčová evropská směrnice o zájezdech z roku 1990 (90/314/EHS, nahrazená novou směrnicí 2302/2015/EU) zjevně vycházela z novely německého občanského zákoníku z roku 1979 zavádějící velmi specifickou cestovní smlouvu Reisevertrag. V Německu jsou početní badatelé (např. prof. Ernst Führich) a mnoho odborné literatury, existuje i speciální organizace Deutsche Gesellschaft für Reiserecht (dgfr.de) vydávající i časopis ReiseRecht aktuell. **Není od věci zmínit, že tato německá odborná literatura je v českých knihovnách téměř nedostupná.**

Lze srovnat i se Slovenskem, jehož právní úprava je v mnohém podobná, kde je **dosud jen jediná rozsáhlá monografie Jurčová – Dobrovodský – Nevolná – Olšovská: Právo cestovního ruchu (2014) od vyučujících z právnické fakulty v Tnavě, připravuje se ale další kniha (Lukáč - Petráš a kol.) v zásadě učebnicově pojatá s důrazem na montánní turismus**. Sborníky nebo monotematická čísla časopisů věnující se právní úpravě turismu zřejmě na Slovensku neexistují, konference k otázce se nekonají!

Díky informacím od prof. Gryszela lze **nahlédnout i na situaci v Polsku**. Práce na komplexní právní úpravě cestovního ruchu v Polsku probíhaly již od počátku 90. let. V roce 1997 byl přijat zákon o službách cestovního ruchu, který upravoval fungování trhu cestovních kanceláří, kategorizaci hotelových zařízení a služby průvodců a vedoucích zájezdů. Po vstupu Polska do Evropské unie byly do polského systému implementovány směrnice a nařízení Evropského parlamentu. V současné době jsou upravena v Polsku práva cestujících v letecké dopravě cestujících vlakem a autobusem. Dne 18. prosince 2017 byl přijat zákon ze dne 24. listopadu 2017 o souborných cestovních službách a spojených cestovních službách, který je implementací směrnice EU a týká se práv na cesty agenturních zákazníků a pravidel fungování cestovních kanceláří. Stále existují předpisy týkající se kategorizace hotelových zařízení, která má státní charakter a je vydávána jako správní rozhodnutí hejtmanem vojvodství. Upraveny jsou i služby horských vůdců - je vytvořen systém školení průvodců, státních zkoušek a státních licencí. V současné době se pracuje na právní úpravě krátkodobého pronájmu bytů a bytů v rámci sdílené ekonomiky. Probíhají také legislativní práce na zavedení pravidel pro výběr místního poplatku (daně) od turistů.

V Polsku se na konferencích o cestovním ruchu velmi často diskutuje o problematice právní úpravy v cestovním ruchu. Pořádají se také typické konference o právu cestovního ruchu a ochraně práv spotřebitelů. **V Polsku existuje mnoho publikací v časopisech a monografiích. Nejnovější monografie je Borek a kol.: Prawo turystyki (2021). Významné jsou také monografie o právu cestovního ruchu od Nesterowicze, Gospodarka, Raciborského a Cybuly**. Vzniklo také mnoho příležitostných publikací.

SNAHY STÁTU O ŘÍZENÍ A PODPORU CESTOVNÍHO RUCHU – MNOHALETÝ BOJ O ZÁKON O PODPOŘE CESTOVNÍHO RUCHU A SYSTÉM CERTIFIKACE DESTINAČNÍHO MANAGEMENTU

Stát si samozřejmě uvědomuje, že **turismus představuje významné odvětví ekonomiky a je schopen řešit také ve světě obávaný strašák nezaměstnanosti - jedním z velkých problémů cestovního ruchu je, že v ČR je dlouhodobě spíše nedostatek pracovních sil**. Do cestovního ruchu směřovala zejména počátkem tisíciletí značná veřejná podpora od státu i EU, ale finance byly využity velmi neefektivně. Stát dospěl k názoru, že úspěšný rozvoj turismu vyžaduje před rozšířením veřejné podpory zavedení jasné organizace, přičemž výsledkem by měl být výrazný rozvoj odvětví. Vcelku je **nutná široká spolupráce subjektů – tedy obcí a krajů, ale zejména i podnikatelů v širším regionálním rámci** – např. propagovat jediné maloměsto za hranicemi bývají spíše vyhozené peníze. Jenže cestovní ruch je v samostatné působnosti krajů a obcí, takže stát má sice koncepci, ale klíčové součásti veřejné správy se jí nemusí řídit. Proto byla **snaha přijmout zákon podle úspěšného vzoru Rakouska a Švýcarska, později i Slovenska (zákon č. 91/2010 Z.z.)**. Praxe cestovního ruchu obvykle zákon požaduje, jenže se není schopna shodnout, jak by měl vypadat, a hlavně jaká by měla být organizace a její financování. **Zákon se neúspěšně připravoval zejména v letech 2008-2014 a nově od jara 2022, kdy nakonec 20. června 2023 na kulatém stole Ministerstvo pro místní rozvoj vyhlásilo, že vzhledem k nutným úsporám zákon v nejbližších letech nevznikne**. Nelze přehlížet, že obdobná neúspěšná snaha se projevovaly i v Československu již od roku 1927, takže jde zřejmě o nejdéle připravovaný (samozřejmě s přestávkami) zákon v českých dějinách.

Vzhledem k obtížím s vytvořením zákona se zvolila specifická cesta, kdy se nejdříve má rozběhnout systém a po stabilizaci by se nacpal do zákona. **Od roku 2018 se tedy vytváří v zásadě quasi právní systém certifikace organizací destinačního managementu (DMO). Pro obce a kraje je sice dobrovolný, jenže veřejná podpora by měla jít právě přes certifikované DMO**, takže se daří problém samostatné působnosti krajů a obcí obejít, a tedy potřeba závazného zákona, který se dlouhodobě nedaří prosadit, pomocí finančních nástrojů. Certifikace má bránit vzniku příliš malých nebo překrývajících se turistických oblastí. Na vrcholu systému je CzechTourism propojený s Ministerstvem pro místní rozvoj, pod ním jsou úrovně krajská a ještě níže oblastní, výjimečně vzniká i lokální. Krajské územní členění organizace turismu odpovídá běžné veřejné správě, ale **turistické oblasti (velikost běžně přibližně dvou tří okresů, někdy dokonce překračují krajské hranice - záleží na dohodě obcí) představují svérázný prvek veřejné správy mezi kraji a třemi úrovněmi obcí** (obec – pověřený obecní úřad – obec s rozšířenou působností). Pro certifikaci DMO je podmínkou široké zapojení místních podnikatelů.

Ke klíčovým aktivitám organizací destinačního managementu patří vedle jejich vlastní organizace a propagace turistických atraktivit hlavně vytváření jakési regionální specializace označované jako produkt cestovního ruchu, což je „komplex nabízených služeb a zážitků, které spojuje silná jednotící myšlenka do ucelené a komplexní nabídky cestovního ruchu mířící na jednoznačně definovanou cílovou skupinu“ (definice dle Czech Tourism - Manuál tvorby produktu cestovního ruchu / Metodický postup). Existují např. produkty zaměřené na vinařství, například Ze sjezdovky do sklepa, kde se propojuje s lyžováním. V praxi jde hlavně o propojování aktivit a přípravu společných akcí s cílem přilákat návštěvníky. A na to půjde finanční podpora – tedy ty aktivity, které jsou v rámci produktu, budou mít nesrovnatelně větší šanci na veřejnou podporu.

Úspěšnost systému certifikovaných DMO je zatím dost diskutabilní, ale těžký úder této novince nepochybně přinesl koronavirus. Někteří odborníci upozorňují, že při snaze samosprávy funguje destinační management i bez certifikace, jak tomu je typicky v jižních Čechách, a naopak, kde je třeba rozhádaná a politicky nestabilní obec, tak tam nefunguje i přes certifikaci jako tomu je např. mnohde ve středních Čechách, typicky v Kutné Hoře. Na podstatné části ČR systém vznikl na úrovni krajské a velmi často i oblastní, lokální organizace jsou výjimkou. Organizace tedy v zásadě vznikla, ale aktivní politika turismu je nákladná. **Předpokládalo se, že stát poskytne nemalé finance k rozběhu aktivit certifikovaných DMO**, které se ovšem s rozvojem cestovního ruchu vrátí státu přes daně. V současnosti např. oblastní DMO mívají často jen jediného pracovníka, což je velmi málo. Dlouhodobé sliby, že stát bude z nemalé části organizaci financovat alespoň do doby, než se spolupráce rozběhne a přinese rozkvět turismu, nejsou plněny. Dne 20. června 2023 bylo oficiálně vyhlášeno, že peníze další roky budou jen v míře omezené. To zřejmě donutí organizace destinačního managementu, aby např. více navazovaly na dosavadní aktivity podnikatelského sektoru, a tak šetřily.

TURISTICKÁ OBLAST KUTNOHORSKO KOLÍNSKO

Kutná Hora patří k nejdůležitějším turistickým destinacím ČR, přesto je její potenciál spíše nevyužitý. K tomu zásadně přispívá nestabilita místní politiky a donedávna i neschopnost spolupracovat se svým okolím. **Teprve dlouholetému starostovi**

Kolína Rakušanovi (dnes ministr vnitra) se podařilo prosadit vytvoření společné organizace se sousedním větším Kolínem, ke které se postupně připojila většina obcí regionu (v zásadě tato turistická oblast odpovídá okresům Kolín a Kutná Hora). Kolín je zde sice největší, politicky stabilní, a navíc důležitý dopravní uzel (klíčová železnice např. Berlín – Praha – Vídeň, ale i Bratislava, Budapešť aj.), ale naopak turistický potenciál Kutné Hory je mnohem větší. I další obce regionu mají ostatně zajímavé turistické cíle, např. Kouřim, kam přes skvělou polohu nedaleko Prahy míří jen hrstka návštěvníků, i když jde nepochybně o jedno z nejhezčích českých měst (pouhých 1900 obyvatel). Mnohá nádherná místa jsou bohužel neznámá i nepřístupná! Dr. Petráš dodnes vzpomíná, jak ho dr. Jouza upozorňoval, že v unikátně dochovaném a těžko přístupném kostele Svaté Anny v Nových dvorech (nedaleko slavného zámku Kačina) bude s údivem zírat, na což reagoval s posměchem a připomínkou svých zkušeností třeba z Itálie nebo mnoha let mimo Evropu. Ale zmýlil se a v unikátní stavbě (jsou zde i původní skla z 18. století) tvořené zejména chrámovou kopulí opravdu užasl.

Návštěvníci Kutné Hory ale bohužel běžně i místní obyvatelé, a dokonce průvodci turistů (!) leckdy neznají zásadní informace, na což nahlédneme poněkud důkladněji, protože to charakteristicky ilustruje klíčové problémy cestovního ruchu. Mnozí (a to bohužel nejspíše většina) podceňují typicky mimořádnou rozlohu historického jádra Kutné Hory – středověká města na území dnešní ČR mívala jen málokdy rozlohu přes 20 hektarů (např. sousední Kolín celkem běžnou velikost 11 ha), zcela výjimečně přes 30 ha (Opava 30, Brno 37, Olomouc 47) a žádné přes 50 ha kromě Kutné Hory 71 ha (a to bez Sedlce a Malína!) a kolosu pražských měst celkem 550 ha. Tyto dvě města přitom byla rozsáhlá i v evropském kontextu, což ukazuje třeba Paříž 439 ha nebo Vídeň 100 ha (podle Hoffmann: České město ve středověku, 1992, s. 81). V praxi cestovního ruchu přitom návštěvníci prochází jen malou část historického jádra, což si často ani neuvědomují. Turistický potenciál Kutné Hory, kde se nalézá řada unikátních památek, je tedy s ohledem na pouhých dvacet tisíc obyvatel mimořádný a jen zčásti využitý. Památky jsou již poslední roky až na výjimky opravené, i díky zápisu do proslulého seznamu světového dědictví organizace UNESCO. Před půlstoletím byla přitom Kutná Hora jedním z nejzanedbanějších historických českých měst. Z dalších často neuvědomovaných faktů možno zmínit skutečnost, že ani místní obyvatelé obvykle nechápou zásadní význam města pro středověkou ekonomiku kvůli nejbohatším stříbrným dolům světa. Tehdy se samozřejmě používaly obvykle peníze z drahých kovů, přičemž hodnota stříbra ke zlatu byla mnohonásobně vyšší než dnes, kdy je stříbro relativně levné. Neznámý i pro místní bývá také kutnohorský unikát vzniklý připojením blízké Sedlce, kdy Kutná Hora má většinu (!) katedrál (přesněji staveb katedrálního typu, pojem katedrála je spjat s církevní organizací) v ČR, kdy vedle pražského Svatého Víta jde pouze o Barboru v Kutné Hoře a Katedrálu Nanebevzetí panny Marie v Sedlci, dnes součástí Kutné Hory. Svatý Bartoloměj v Kolíně je katedrálou kuriózně jen z poloviny, Olomouc je sporná, další takovéto stavby byly zničeny již za husitství. Přitom v českých podmínkách je u památek vedle baroka klíčová gotika, jejímž vrcholným projevem v městském prostředí jsou právě katedrály, kdy se vrcholný středověk leckdy označuje jako věk katedrál! Kutná Hora po roce 1989 vcelku úspěšně rekonstruuje své památky a využívá je pro turismus, ale najdou se bohužel stále i místa, kam se návštěvníci dostanou jen výjimečně (třeba na Dny evropského dědictví – např. klášter v Sedlci využívaný jako kanceláře firmy Philip Morris) nebo vůbec ne (zámek v Sedlci).

Kutná Hora je tedy v mnohém evropským unikátem, ale cenné památky najdeme i jinde v turistické oblasti Kutnohorského Kolínska, takže alespoň stručně se zaměřením na památky židovské. Kolín má bohatou židovskou historii, kdy se hovoří i o „Jeruzalému na Labi“ a vedení města poslední roky podporuje ožívání historického centra, a dokonce připravuje podání návrhu na zapsání hlavně židovských památek Kolína na proslulý Seznam světového dědictví UNESCO, na kterém již je Kutná Hora. Čáslav je historické město s pradávou tradicí, je zde i nádherná synagoga. Kouřim byla dlouho jedním z center českých zemí, a i Kolín a východní část Prahy až do roku 1850 spadaly do Kouřimského kraje. Mnohé unikáty se najdou i na venkově a jsou přitom často přehlíženy, kdy lze zmínit Malešev, v turismu již řadu let mimořádně aktivní, který ale téměř nevyužívá svého slavného židovského rodáka Hugo Meisla. Meisl je považován za tvůrce moderního fotbalu jako trenér a organizátor soutěží. Vytvořil tzv. Mitropa Cup (řadu let oficiálně nazvaný Meislův pohár), jehož zisk je největším historickým úspěchem Sparty (1927, 1935, 1964), Slavie (1938) i Baníku Ostrava (1989), přičemž představuje i předchůdce dnešní Ligy mistrů – jeho význam ale po roce 1939 upadl.

Aktivní politika cestovního ruchu se v turistické oblasti Kutnohorského Kolínska prosazuje jen pozvolna, k čemuž hodně přispívá nestabilní politická situace v Kutné Hoře ale i celkové přehlížení možných přínosů cestovního ruchu nejen pro některé podnikatele ale i místní obyvatele jako je přežití třeba řady restaurací i možnost získat veřejné finance na rekonstrukce. Zatímco mnohde jinde byly produkty cestovního ruchu již dávno vytvořeny, zde se do toho zapletla koronavirová krize a žádný produkt zde dosud nevznikl, kdy jako hlavní se zvažují královská města a vliv stříbra.

MOŽNÝ PRODUKT CESTOVNÍHO RUCHU V OBLASTI KUTNOHORSKO KOLÍNSKO ZAMĚŘENÝ NA ZEMĚDĚLSTVÍ – HLAVNĚ VINAŘSTVÍ A PAMÁTKY, ZEJMÉNA ŽIDOVSKÉ

Odborníci ze soukromého Muzea cyklistiky a turismu Kutná Hora (informace viz např. turismus.prf.cuni.cz / ZAJÍMAVÉ ODKAZY) - zejména dr. Petráš (odborník na turismus ale i menšiny, žije v Kutné Hoře) po dohodě s Vinnými sklepy Kutná Hora, které organizují řadu velkých akcí, se pustili do přípravy produktu propojujícího vinařství s menšinovými památkami. Dosavadní postup je velmi úspěšný, kdy souhlasí zejména město Kolín (tzv. Jeruzalém na Labi), jehož židovské památky by měly tvořit jedny z klíčových turistických atraktivit. Na jedné straně tedy zemědělci, hlavně vinaři, což organizují zejména Vinné sklepy Kutná Hora. Ty jsou mimořádně aktivní při akcích jako jsou dožínky, gastrofestivaly, ale i odborná školení zemědělců, čímž přispívá k rozvoji venkova, navíc to propojuje s městem, kde samo sídlí. Jsou lídrem ekovinařství v ČR, takže ukazují cestu, kterou chce stát i EU podporovat. **Vinařství bývá v mnoha státech základem ekonomického rozvoje venkova! Památky jsou oporou kultury, kdy zvláště oceňovány jsou nyní ty, co jsou vázány na menšiny – i Kutná Hora a obdobně Kolín a Čáslav byly od počátků města německá v českém okolí, a to až do roku 1422.** To lze považovat za multikulturalismus, který EU ráda podporuje. Lze přitom navázat na dosavadní odborné úspěchy spolupracovníků těchto aktivit (např. manželů Jouzových), díky nimž získal Kolín i mezinárodní ocenění jako město nejlépe zacházející s židovskou kulturou. Zpracují se nebo převezmou trasy pro návštěvníky ukazující, jak menšinové (zejména židovské) památky mohou být základem seznamování s regionem, ale i oporou kulturního života. Je zde tedy ekozemědělství a současně menšinové památky, což usnadní získávání podpory z veřejných zdrojů. Ostatně Vinné sklepy Kutná Hora pěstují víno i na židovských památkách včetně synagogy v Kolíně a tradičním symbolem židovstva je vinný hrozen.

Vinné sklepy Kutná Hora s.r.o. je zřejmě nejprogresivnější vinařství v ČR v otázkách BIO produkce a využívání historických tradic. Vinnou révu pěstují v biodynamickém režimu a jejich vína nesou certifikaci Demeter. Pěstují víno i na synagoze v Kolíně, kde navazují na proslulého rabína Federa. Víno pěstují také např. na středověké vinici u Sadské a přímo u slavných

památek jako je chrám sv. Barbory, Jezuitská kolej v Kutné Hoře, zámek Kačina. Jako jediní v ČR používají nejstarší metodu vinařů kvevri. Samotný klášter Voršilek patří od 18. století k dominantám Kutné Hory a nachází se na místě předpokládané zcela zničené předhusitské židovské čtvrti. Organizují početné kulturní a gastronomické akce, ale i festivaly, workshopy a konference. K nejdůležitějším patří ochutnávky vín regionálních vinařů a gastrofestival na jaře, **v září pak Vinobraní a dožínky na Kačině a největší ochutnávky českých vín v rámci Svatováclavských slavností.**

PŘÍNOSY A DOPADY TOHOTO PRODUKTU PRO KUTNOHORSKO KOLÍNSKO:

Půjde o zřejmě první produkt této turistické oblasti, což zásadně usnadní i vytváření plánovaného hlavního produktu ke královským městům, přičemž výraznější překrývání nehrozí. Kutnou Horu nějaký větší nárůst počtu návštěvníků asi nečeká, ale značně se může zvýšit u jednotlivých vinařů (i dalších zemědělců), zejména pokud se zapojí do zvažovaného systému otevřených sklepů, jaký funguje mnohde na jižní Moravě. Pro Kutnou Horu by mohlo být značnou výhodou větší rozptýlení návštěvníků po městě, protože je zatím přílišná koncentrace na Barboru a Jezuitskou kolej, kdežto Vinné sklepy Kutná Hora sídlí v klášteře Voršilek na opačné straně historického jádra (navíc je zde šance využívat okolní přírodu s vinicemi – možná propagace: chodte biodynamickou přírodou nezatíženou chemikáliemi!) Jiný významný vinař Kocián sídlí v okolí turisticky neoprávněně přehlíženého kostela na Náměti ale i nové knihovny (dříve zvláštní škola), kde mj. organizuje akci vinařská ulička počátkem září.

U Kolína, kde bylo dosud turistů jen minimum, by mohl být nárůst značný. Zatím jsou židovské památky navštěvované spíše jen jednotlivci z židovské komunity, ale provázání s lákavou Kutnou Horou a s vinařstvím, které má punc zábavy lepší úrovně, by mělo přinést více návštěvníků. Klíčovým úkolem pro Kolín je profesionalizace využívání židovských památek (příklady: zatím je klíč od veleslavného hřbitova jen půjčován návštěvníkům na infocentru - alespoň občas by tam měl být pracovník se schopností informovat, město si musí vychovat průvodce po židovských památkách v Kolíně i okolí, aby to nedělali jen vědci ve svém volnu). Kolín na rozdíl od Kutné Hory se bude muset snažit třeba řešit stav ghetta, ale stejně to musí dělat při přípravě žádosti o zápis do Seznamu světového dědictví UNESCO. V Kolíně je dosud slabá infrastruktura jako restaurace a hotely, ale podnikatelé zejména v Kolíně i jinde se přizpůsobí – když budou mít jistotu, že město rozvíjí turismus zaměřený na židovské památky (a vinařství), tak vzniknou třeba stylové restaurace (jako byla bohužel zaniklá restaurace U rabína - naproti synagoze i s židovskými specialitami).

Výrazný přínos může být pro další obce turistické oblasti, protože jejich možnosti přitahovat návštěvníky z větší vzdálenosti jsou na rozdíl od slavné Kutné Hory a dopravního uzlu Kolína obvykle minimální. Záleží ovšem na aktivitě tamní obce, kdy lze ocenit např. Malešov nebo Zásmuky, jejichž akce se stanou kvalitní součástí plánovaného produktu, čímž získají mnohem větší ohlas. U Kouřimi nebo Zásmuk se nabízí možnosti spolupráce s Prahou, protože samozřejmě turistické oblasti nemají na hranici (ta se ostatně vyvíjí podle zájmu obcí, kam chtějí patřit!) žádnou „železnou oponu“ jako Československo na západě 1948-1989. Spolupráce byla navázána již i východním směrem, kde lze uvést jeden z největších archeoskanzenů světa v Nasavrkách jižně od Chrudimi, který pořádá řadu pozoruhodných akcí. U židovských památek nelze přehlízet také blízký Heřmanův Městec nebo Ledec nad Sázavou. Ve vztahu k Praze je důležité si uvědomovat, že židovské památky Josefova patří k vůbec nejnavštěvovanějším v ČR, přičemž jejich propojení s Kolínem i venkovem (jako např. Ratboř) je rozhodně možné. Mnohé návštěvníky také může přetížena a předražená Praha odpuzovat, což lze využít! **Cestovní ruch je dosud i pro proslulou Kutnou Horu – o ostatních obcích regionu ani nemluvě - objektivně málo přínosný, což je způsobeno zejména tím, že návštěvníci bydlí v Praze a sem jen na krátko vyjedou. Pokud však vznikne dost velký balíček zajímavých aktivit (tedy právě připravovaný produkt), jako je módní a prestižní vinařství fungující jako lídr i pro další zemědělství (jak krásně ilustrují např. Vinobraní a dožínky Kačina organizované Vinnými sklepy Kutná Hora) a na druhé straně památky, kde by se rozvinulo hlavně využívání židovského Kolína (opět módní téma navíc menšiny podporuje EU), tak lze doufat, že nakonec mnozí raději budou bydlet v turistické oblasti Kutnohorsko Kolínsko a do Prahy budou jezdit na výlety! PROC BYDLET V HLUČNÉ A DRAHÉ PRAZE, KDYŽ SE TAM LZE SNADNO DOSTAT TŘEBA Z KOLÍNA, ALE I MENŠÍCH OBCÍ JAKO JSOU NAPŘ. ZÁSMUKY.** Tomu se postupně přizpůsobí regionální doprava a samozřejmě podnikatelé, protože třeba možnosti ubytování v Kolíně jsou dosud spíše nedostatečné.

Někdy se projevují obavy z turistického přetížení, kdy je zmiňováno typicky centrum Českého Krumlova nebo Karlových Varů. Jenže k tomu má zatím i proslulá Kutná Hora hodně daleko. Navíc turistické přetížení je právě i ukázkou neschopnosti destinačního managementu, protože návštěvníky je třeba rozptýlit jinam (např. nejstarší část Kutné Hory, tedy Malín, turisté zcela mýjí, i když je nejsnáze – a to nejenom po železnici - dopravně dostupný) nebo se zaměřit na bohatší klientelu.

PŘÍNOSY PRO ZAPOJENÉ PODNIKATELE: Nárůst množství návštěvníků zvýší odbyt produktů – nelze přehlízet, že typicky Vinné sklepy Kutná Hora využívají kvalitní regionální potravinářské produkty, což pro ně znamená i propagaci. Vedle klasických tržních aspektů nelze přehlízet podporu veřejného sektoru – ta by totiž měla směřovat právě do schválených produktů a na jejich podporu (třeba při rekonstrukci infrastruktury). Existující akce typu Vinobraní a dožínky na Kačině budou snáz získávat veřejnou podporu a bude šanci i na nové aktivity. Nejzásadnější přínos je v propagaci, kterou se samostatní vinaři i další zemědělci jen obtížně prosazují na vzdálenějších trzích. Aktivní státní politika cestovního ruchu má velké možnosti, kdy zapojené obce musí vycházet potřebám produktu vstříc, a například CzechTourism má velké možnosti včetně zahraničních zastoupení. **Když podnikatelé poznají, že se turistická oblast úspěšně rozvíjí, a tato aktivita má podporu klíčové samosprávy i státního systému cestovního ruchu (tedy certifikované organizace destinačního managementu – zde turistická oblast Kutnohorsko Kolínsko), tak nepochybně budou navyšovat své kapacity, ať již jde o restaurace nebo hotely, kdy nejvyšší příjmy by přinesl výrazný nárůst ubytovaných. Důležitým ukazatelem je pro ně i zájem vědeckého světa, jak naznačuje i tato konference, kde ostatně na úvod vystupují hlavní úředníci.**

DOPORUČENÉ INFORMAČNÍ ZDROJE: nejsnáze dostupné jsou sborníky z největších českých konferencí k turismu Aktuální problémy cestovního ruchu, které jsou volně na internetu (<https://kcr.vspj.cz/uvod/internacionalizace/mezinarodni-konference> - již i ročník 2023 s tématem Historie jako součást produktů cestovního ruchu) – zde zejména články dr. Petráše (příspěvky ve sborníku řazeny dle abecedy) hlavně v ročnících 2019, 2020, 2023 (zde dva příspěvky – jeden obecný, druhý ke Kutné Hoře - Malínu). Ukázkou k možnostem využívání židovských památek okolí Kolína: „V okolí města mohou turisté navštívit synagogu v Čáslavi či Uhlířských Janovicích, Bauerovu vilu v Libodřicích, připadně si zajet na exkluzivní večeři do Chateau Kotěra, původně dvojvíly cukrovárnické židovské rodiny Mandelíků, postavené architektem Janem Kotěrou v Ratboři. Aby se milovníci židovských památek do Kolína vraceli každoročně, jsou zejména obměňovány výstavy v synagoze...“ (ročník 2019, autoři Petráš – Šultová, s. 254)